

مدل یابی و تأثیر ابعاد اجتماعی حاشیه نشینی بر وقوع جرم (مطالعه موردی: مناطق حاشیه نشین شهر کاشان)

محسن شاطریان * - استاد گروه جغرافیا و اکوتوریسم، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

رسول حیدری سورشجانی - استادیار گروه جغرافیا و اکوتوریسم، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

کامبیار دولتیاریان - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۳/۰۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۱/۰۶

چکیده

حاشیه نشینی به عنوان یکی از معضلات شهری و تحت تأثیر قرار دادن امنیت اجتماعی و فراهم نمودن بستر جرم همواره مورد توجه مسؤولین شهری و سازمان‌های مربوطه بوده است. هدف پژوهش حاضر مدل یابی و تبیین تأثیر حاشیه نشینی بر وقوع جرایم اجتماعی در شهر کاشان می‌باشد. روش پژوهش - توصیفی تحلیلی می‌باشد. حجم نمونه با استفاده از نرم افزار Sample Power با سطح اطمینان ۹۵ درصد و خطای احتمالی ۵ درصد ۱۶۰ نفر (خانوار) محاسبه شد که شامل مناطق لنجو، پمپ رعیتی گازرگاه، محله عرب‌ها و شهرک بیست دو بهمن می‌شود. برای تجزیه و تحلیل توصیفی و استنباطی داده‌ها از آزمون آماری T-Test در نرم‌افزار SPSS و جهت تبیین و مدل‌سازی اثرات نیز از مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار AMOS استفاده گردید. نتایج حاصل از آزمون T نشانگر معنی دار بودن اثرات اجتماعی، با وقوع جرم در منطقه حاشیه نشین می‌باشد. تحلیل یافته‌های منتج از مدل‌سازی معادلات ساختاری بیانگر این است که از بین شاخص‌های مورد سنجش، شاخص بی‌سوادی و کم‌سوادی بیشترین بار عاملی را با وزن رگرسیونی ۰/۹۷ (۹۷٪) در وقوع جرایم به خود اختصاص داده است. پس از آن پایگاه خانوادگی با وزن رگرسیونی ۰/۹۵ (۹۵٪) در رتبه دوم قرار دارد و دو متغیر بیکاری و اعتیاد به صورت مشترک با وزن رگرسیونی ۰/۸۵ (۸۵٪) در جایگاه سوم و چهارم قرار دارند و نهایتاً عامل عدم احساس تعلق با وزن رگرسیونی ۰/۷۸ (۷۸٪) در رتبه پنجم قرار دارد و پس از تحلیل جزئی تر شاخص‌های مذکور از هم گستستگی خانواده، ترک تحصیل، و عدم احساس تعلق خاطر، دوستان ناباب و سرقت بیشترین عامل جرم در مناطق چهارگانه شهر کاشان تشخیص داده شد.

واژه‌های کلیدی: حاشیه نشینی، جرایم اجتماعی، مدل‌سازی معادلات ساختاری، شهر کاشان

نحوه استناد به مقاله:

شاطریان، محسن، حیدری سورشجانی، رسول، دولتیاریان، کامران. (۱۳۹۹). مدل یابی و تأثیر ابعاد اجتماعی حاشیه نشینی بر وقوع جرم (مطالعه موردی: مناطق

حاشیه نشین شهر کاشان). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۵(۱)، ۲۶۵-۲۴۹.

http://jshsp.iaurasht.ac.ir/article_672558.html

مقدمه

حاشیه‌نشینی، فرجام تمدن صنعتی مدرن و یکی از تجلیات غم انگیز شهرنشینی سریع است (Bane, 2002: 73). منظور از حاشیه‌نشینی نوعی از زیست شهری است که تعدادی خانوار در حومه شهرها، با مساکن نامناسب، مرکز جمعیتی یا شهرک مانندی را به وجود آورده‌اند. در فرهنگ شهر و شهرنشینی، حاشیه‌نشینی مترادف با مفاهیمی چون زاغه‌نشینی و آلونک‌نشینی به کاررفته است (Shokoei, 2010: 15). در حال حاضر پدیده حاشیه‌نشینی در شهرها به صورت یک مسئله اجتماعی حاد جلوه‌گر شده است، زیرا این پدیده منشأ بروز بسیاری از آسیب‌های اجتماعی از قبیل فقر، بیکاری، جرم، اعتیاد وغیره است. فشار ناشی از این عوامل و احساس محرومیت نسبی افراد حاشیه‌نشین را به سمت جرم و جنایت می‌کشاند (Momtaz, 2012: 44). حوادث و تحولات دهه‌های اخیر چنان برساخت و بافت شهرهای کشور تأثیر گذاشته که افسار اداره شهرها را از دست مدیران شهری خارج کرده‌اند و شهرها همانند بیماری شده‌اند که مرض آن علاوه بر خود شهر، شهروندان را نیز از پا درمی‌آورد (Hadipour, 2014: 25). البته سرعت این تحولات جمعیتی که پیامد آن گسترش حاشیه‌نشینی است، در کشورهای کمتر توسعه یافته بسیار شتابان است، چراکه رشد شهری در کشورهای در حال توسعه همراه بوده با افزایش تعداد سکنه ساکن در نقاط فاقد شرایط استاندارد همراه بوده است (Chowdhury & Nurul, 2006: 334). در این‌گونه کشورها همچنین گذار جمعیتی در زمان بسیار کوتاه‌تر از کشورهای توسعه یافته صورت گرفت و منجر به گسترش میزان شهرنشینی در جوامع یادشده در دهه‌های میانی قرن بیستم گردید. برخلاف جوامع صنعتی که آمادگی تقریبی برای پذیرش مهاجران به دلیل وقوع انقلاب صنعتی وجود داشت، در این کشورها انتقال جمعیت نقاط روسیایی به مراکز شهری بیشتر برای فرار از محدودیت‌های اقتصادی و اجتماعی و طبیعی جوامع روسیایی صورت گرفت و شهرهای جهان‌سومی آمادگی پذیرش این حجم عظیم از میهمانان ناخوانده را نداشت. یکی از پیامدهای چنین الگویی رشد شهری پیدایش زاغه‌ها و ناکجا‌بادهای بسیاری در حاشیه اغلب شهرها بخصوص پایتخت و تعداد انگشت‌شماری مراکز و قطب‌های رشد بود (Naghdi, 2013: 65-81).

جمعیت جوان، زیاد و متراکم، فقر، تزلزل شغلی، کمسودایی، بی‌سودایی و ترک تحصیل، شرارت، نزاع و درگیری‌ها، خشونت‌های مستمر، کمبود امکانات تفریحی، ضعف بهداشت، اعتیاد، فحشا، معاملات غیرقانونی، در حاشیه بودن آشفتگی افسردگی و... ممکن است حاشیه نشینان را به کچ‌روی‌هایی سوق دهد و منطقه حاشیه‌نشین را به لحظه امنیتی کاملاً فعال سازد. در حاشیه بودن، گسیختگی از نظام ارزشی پیشین و احساس رهایی نسبی از کنترل اجتماعی شهری، نوعی عدم انسجام و همبستگی را به وجود می‌آورد که علاوه بر افزایش استعداد قابلیت رشد آسیب‌های اجتماعی، موجب اختلال در نظام و امنیت عمومی می‌شود (Gholami, 2014: 80). مسئله حاشیه نشینی و اسکان غیررسمی هم در دنیا و هم در ایران، درگذر از دهه ۴۰ به ۵۰ شمسی و دهه‌های ۶۰-۷۰ میلادی اهمیت یافت و دغدغه کارشناسان و مدیران کشورها شد (Naghdi, 2009: 76). شهر کاشان با میزان قابل توجه مهاجرت پذیری مواجه است. مهاجرین کم‌درآمد در مرحله ورود به شهر با توجه به توان اقتصادی، اجتماعی و با توجه به محدودیت‌های ساختاری جهت جذب آن‌ها در بخش رسمی و قانونی شهر، عمدتاً به شکل غیررسمی در حواشی و خارج از محدوده قانونی و رسمی شهر اسکان یافته‌اند. این فرآیند باعث به وجود آمدن مشکلات و مضلات متعدد کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در شهر کاشان شده است چنانچه تدبیر مناسب و برنامه اصولی برای کنترل و بهبود سکونتگاه‌های غیررسمی و محلات حاشیه‌نشین در شهر کاشان صورت نگیرد، روزبه‌روز مضلات گسترش یافته و موجب به وجود آمدن پیامدهایی همچون تضادهای شدید اکولوژیکی شهری، بزهکاری، جرم و جنایت و بهطور خلاصه ناهنجاری‌های اجتماعی و درنهایت عدم کنترل و نظارت مدیران و برنامه‌ریزان شهری در هدایت و ساماندهی شهر خواهند شد.

یکی از ویژگی‌های مهم قرن بیستم تراکم جمعیت در شهرها، جدایی گزینی اقتصادی اجتماعی در دامن شهرها و شکل‌گیری پدیده حاشیه‌نشینی و گسترش آسیب‌های اجتماعی شهری است (Kamandari, 2015: 105). حاشیه‌نشینی به بخشی از توسعه شهری اطلاق می‌شود که بدون برنامه‌ریزی، کنترل و رعایت ضوابط و مقررات شهرسازی توسط توده‌ای از مردم که اغلب فقرا و افشار کم‌درآمد شهری و مهاجران روسایی می‌باشند، ایجاد می‌شود. در محلات حاشیه‌نشین که زاییده رشد شهرنشینی ناهمگنی است؛ نز جرایم و بزهکاری به علت تراکم بالای جمعیت، فقر اجتماعی و همچنین رهایی افراد از فشار افکار عمومی و کنترل رسمی، بالا ارزیابی می‌شود. درواقع می‌توان اظهار داشت که نسبت معناداری بین حاشیه‌نشینی - سکونتگاه‌های غیررسمی - با جرم و آسیب‌های اجتماعی وجود دارد و مناطق حاشیه‌نشین به مثابه جزیره‌های جرم‌زای شهری، از منابع اصلی جرم و بزهکاری به

شمار می‌آیند (Mozaffarizadeh, 2015: 209). آسیب‌شناسی شهری از پیدایش، کیفیت پراکنده‌گی جرایم، امراض و نارامی‌های شهری بحث و گفتگو دارد. تنها در سال‌های اخیر است که عنوان پاتولوژی شهری به سرعت مورد توجه جامعه شهری دنیا قرار گرفته است (Abrams, 1871: 330). افزایش بحران در شهرهای غربی و جهان سوم، اکولوژیست‌ها را در تحقیق روی چند موضوع مصمم‌تر ساخته است که عبارتند از: فقر، جرم و جنایت، اعتیاد به مواد مخدر و نا‌آرامی‌های اجتماعی. در مطالعه آسیب‌شناسی اجتماعی اغلب به این نتیجه رسیده‌اند که عامل فقر بیش از سایر عوامل در پیدایش و تشدید مسائل اجتماعی در شهرها مؤثر می‌افتد. از این رو در شناخت مناطق فقر آلود شهری، معیارهایی نظیر میزان درآمد خانواده، میزان مردان غیر ماهر در نیروی کار، میزان تحصیلات، میزان واحدهای مسکونی مخربه و غیر بهداشتی بکار گرفته می‌شود (Smith, 1973: 44) با گریزی بر پیشینه شکل‌گیری مناطق حاشیه‌نشین می‌توان گفت، شکل‌گیری این مناطق رابطه مستقیمی با مهاجرت اقشار کم‌درآمد روستاها و شهرهای کوچک دارد. این مهاجرین باهدف دستیابی به اشتغال بهتر شهرها را مقصد مهاجرت خود قرار داده، اما به علت عدم تخصص و مهارت کافی، دافعه‌های مبدأ (مثل بی‌چیزی، نداشتن زمین) هزینه بالای زندگی شهری، قطعه‌بندی‌های بزرگ زمین که موجب افزایش قیمت زمین شده و امکان خرید زمین توسط افراد کم‌درآمد سلب می‌شود و به ناچار به مناطق حاشیه‌نشین پناه می‌برند (Mohseni Tabrizi, 2007: 84). در چنین مناطقی به لحاظ از بین رفتن ارزش‌های انسانی، کچ روی‌های اجتماعی سریعاً رشد می‌کند و اعمالی چون دزدی، اعتیاد، قاچاق، پیدایش زمینه‌های فحشا و نظایر آن فراهم می‌شود. مصرف مواد مخدر و نابسامانی‌های کانون خانواده در مناطق حاشیه‌نشین از نتایج شوم مهاجرهای شدید روستایی به شهرهاست. تجمع مهاجران با فرهنگ‌های متعدد در حاشیه شهرها همراه با معضلات ناشی از فقدان اشتغال، منجره بزهکاری‌ها و ایجاد مناطق تبهکاری می‌شود. مطالعات و تحقیقات جامعه‌شناسی شهری نشان داده که زندگی حاشیه‌نشینی با افزایش جرایم رابطه مستقیم و نزدیکی دارد و گاهی این رابطه دوسویه است؛ یعنی حاشیه‌نشینی و جرم علت و به رغم نظرآسیب شناسان: پیامد یکدیگرند (Hekmat Nia, 2010: 158). بی‌شك حاشیه‌نشینی با بزهکاری و ارتکاب جرم رابطه‌ای نزدیک و ناگستینی دارد. در واقع باید گفت، حاشیه کلان‌شهرها اغلب مکان‌هایی مستعد برای بروز و ظهور انواع بزه و جرایم بشمار می‌رond. رشد قاچاق مواد مخدر و گسترش شبکه‌ها و باندهای شبه مافیائی توزیع این‌گونه مواد که از جمله جرایم مشهود در این‌گونه مناطق بشمار می‌رود، همچنین نسبت ارتکاب اعمال مجرمانه و خشونت‌آمیز در حاشیه کلان‌شهرها بیش از سایر مناطق شهری است که علت آن، در کنار سایر علل، کنترل ضعیف و یا عدم نظارت صحیح و مناسب از سوی نیروهای انتظامی و امنیتی است (Kargar, 2016: 243).

مناطق حاشیه نشین در شهر کاشان از پراکنده‌گی جغرافیایی متباینی برخوردارند و در محدوده‌های اطراف و جهت‌های مختلف شهر گسترش یافته‌اند. اغلب این مناطق مهاجرین کم درآمد یا بی درآمد هستند که با شاخص‌های بیکاری، بی سوادی، نداشتن مهارت، سرخوردگی اجتماعی، بعض‌اً اعتیاد و عدم نظارت و توجه خانواده‌ها از محدوده‌های جرم خیز شهر می‌باشند. وجود این مشکلات ضرورت مطالعه عوامل تأثیرگذار بر جرم را نشان می‌دهد. لذا پژوهش حاضر در پی آن است با شناخت و تحلیل وضعیت جرایم اجتماعی حاشیه نشینان شهر کاشان به این مهم دست یابد که چه رابطه‌ای بین جرایم اجتماعی و عوامل بیکاری، بی سوادی، اعتیاد، عدم احساس تعلق و مشکلات خانوادگی وجود دارد؟ بنابراین مهم‌ترین هدف این پژوهش بررسی پدیده حاشیه‌نشینی در مناطق جرم خیز شهر کاشان از جمله محله لتحر، عرب‌ها، شهرک ۲۲ بهمن و پمپ رعیتی و گازرگاه می‌باشد. فرضیه‌های این پژوهش عبارتند:

- وجود جرایم اجتماعی در مناطق حاشیه نشین تحت تأثیر بیکاری، بی سوادی، عدم احساس تعلق به محله، عدم نظارت خانواده و اعتیاد می‌باشد.

- عامل بی سوادی نقش بیشتری در تبیین وقوع جرایم اجتماعی در مناطق حاشیه نشین شهر کاشان به خود اختصاص داده است. در مورد ارتباط حاشیه نشینی و جرم دو تبیین رابط و مسلط وجود دارد: یکی دیدگاهی که بر عوامل اجتماعی کلان تأکید می‌ورزد؛ و دیگری دیدگاهی که بر عوامل سطح میانی و خرد تأکید دارد. برخلاف دیدگاه فردی که معتقد است میزان جرایم محصول رفتارهای انحرافی تک تک افراد است، در دیدگاه‌های کلان بر نقش جامعه و ساختارهای اجتماعی تأکید می‌شود.

در سطح کلان نظریه‌هایی چون نظام جهانی و وابستگی قرار دارد و به مقوله‌های مانند تأثیر نظام سرمایه‌داری جهانی در شکل گیری شهرنشینی وا بسته و پیدایش اسکان غیررسمی در کشورهای در حال توسعه می‌پردازد. بر پایه این دیدگاه گسترش شهر نشینی در ایران از دهه ۱۳۰۰ خورشیدی به بعد عمدتاً ناشی از استقرار مناسبات سرمایه داری پیرامونی در این کشور و ادغام اقتصاد

ایران به عنوان اقتصادی تک محصولی در تقسیم کار بین‌المللی بوده است. براین اساس، گسترش شهرنشینی از دهه ۱۳۴۰ با افزایش سرمایه‌گذاری‌های دولت در شهرها و آغاز بورس بازی زمین و ساختمان در شهرهای بزرگ، یکی از عوامل تربیت علل مهاجرت نیروی کار روستایی به شهر را رقم زد و مشکلات شهری - از جمله پیدایش حاشیه نشینی در حومه کلانشهرها را پدید آورد (Sarafi, 2002). نظریه‌های نوسازی را می‌توان متعلق به سطح میانی دانست. در این نظریه‌ها به تحولات درونی جامعه بر اثر موقع پدیده‌های مدرن مانند توسعه صنعتی، افزایش جمعیت و مهاجرت به شهرها، و در نتیجه بروز مشکلاتی مانند کشمکش و ستیز اجتماعی برای آن دسته از مهاجرانی که قادر به تطبیق با هنجارهای زندگی مدرن شهری نبودند، می‌پردازند. استفاده از مفاهیم سرمایه اجتماعی و انزواج اجتماعی برای توصیف وضعیت فقیران شهری که گرفتار چرخه فقر شده‌اند و فاقد سرمایه اجتماعی بروون گروهی برای برقراری تعامل با دیگر گروه‌های اجتماعی با وضعیت بهترند؛ در این سطح می‌گنجد. در سطح خرد با نظریه‌های فرهنگ گرا که مشخصه آن توجه به ویژگی‌های فرهنگی و روانی ساکنان غیررسمی است و با استفاده از مفاهیمی چون انسان حاشیه‌ای و فرهنگ فقر، شروع می‌شود. مفهوم انسان حاشیه‌ای، اشاره به انسانی دارد که به دلایلی جذب جامعه نشده و نسبت به آن غریب‌مانده است. این مفهوم را نویسنده‌گانی مانند پارک و توماس و زناییکی برای توصیف مهاجران بیگانه ساکن در شهر با داشتن ویژگی‌هایی چون روحیه ستیزه‌جو، بی‌سازمانی خانواده و نابسامانی‌های عاطفی به کاربرده‌اند (Imani Jajarmi, 2002: 35).

دیدگاه قشریندی اجتماعی، معتقد است که ارتکاب جرم با وضعیت اقتصادی جامعه ارتباط دارد. این دیدگاه گرچه سابقه طولانی دارد، اما دو نسخه فرعی آن بر تحقیقات مختلف درباره حاشیه نشینی و جرم تسلط داشتند. دیدگاه نخست که مدل محرومیت مطلق خوانده می‌شود، بر تأثیر جرم زای فقدان درآمد مکفی برای تأمین نیازهای معيشی اولیه تأکید دارد و معتقد است که ارتکاب جرم یکی از منابع و شیوه‌های اصلی کسب معاش برای ساکنان نواحی فقیرنشین است. علاوه بر این، مدل فقر مطلق تأکید می‌کند که تأثیرات استرس زا و غیرانسانی زندگی در شرایط نامساعد اقتصادی، ناکامی‌هایی را ایجاد می‌کند که از طریق خشونت‌های جسمی و فیزیکی ابراز می‌شود (Messner, 1983; Williams, 1984; Blau & Blau, 1982).

نویسنده‌گان کتاب سریاز امریکایی مفهوم محرومیت نسبی را اولین بار در دهه ۱۹۴۰ به کار بردن. آن‌ها از این مفهوم برای نشان دادن احساسات فردی استفاده می‌کنند که فاقد منزلت یا شرایطی است که به اعتقاد خویش باید داشته باشد معیار چین شخصی مراجعه به داشته‌های اشخاص یا گروه‌های دیگر است (Ger, 1998: 54). هولندر معتقد است که این محرومیت زمانی اتفاق می‌افتد که مردم به چیزی میل کنند که آن را ندارند و خود را مستحق به دست آوردن آن بدانند و یا به خاطر ناتوانی در تملک آن، خود را مقصراً ندانند (Hollander, 1999: 283). از نظر تدا رابرترگر محرومیت نسبی زمانی به وجود می‌آید که فردی چیزی را مشاهده کند که خودش ندارد اما دیگری دارد و آن فرد مایل است که آن چیز را داشته باشد (RafiPour, 1999: 44).

نظریه فشار به بلوکه شدن فرصت‌های اقتصادی اجتماعی به عنوان عاملی در جرم و بزهکاری توجه می‌کند. براساس این نظریه، زمانی که افراد نتوانند در کسب اهداف مورد نظرشان (نظیر کسب، درآمد، پیشرفت تحصیلی و جز آن) موفق شوند، با فشارهایی مواجه می‌گردند. در شرایط خاصی، برای واکنش به این فشارها، احتمال ارتکاب جرم افزایش می‌یابد. رابت اگنیو (Agnew, 1992)، نسخه اصلاح شده‌ای از نظریه فشار را با عنوان نظریه عمومی فشار مطرح می‌کند. به نظر رابت اگنیو، الف) شکست در رسیدن به اهداف ارزشمند مثبت؛ ب) فقدان انگیزه‌های ارزشمند مثبت؛ و ج) وجود انگیزه‌های منفی، از منابع عمدۀ فشار به شمار می‌آیند (Musavi Chashmi, 2007: 250).

در زمینه پژوهش حاضر مطالعات قبلی صورت پذیرفته که در اینجا به بررسی آن پرداخته می‌شود. شیویا^۱ (۲۰۰۸) می‌گوید در کشورهای توسعه‌یافته، شهرنشینی به همراه صنعتی شدن و افزایش نرخ رشد اقتصادی است. اما در کشورهای در حال توسعه شهر نشینی همراه با صنعتی شدن نبوده، در مقابل رشد اقتصادی کم تا متوسط، فقر شهری و رشد قارچ گونه حاشیه‌نشینی دیده می‌شود و در این کشورها، توسعه شهرنشینی مترادف با افزایش حاشیه‌نشینی می‌باشد. کاساردا^۲ (۲۰۱۱) در مطالعات خود، عمومی ترین شاخص نابسامانی اجتماعی را اندازه‌گیری درصد رسمی فقر در محدوده داده شده یک شهر می‌داند. کاساردا همچنین تأکید دارد که علاوه بر فقر، نابسامانی اجتماعی با آسیب‌شناسی شرایط اجتماعی نیز ارتباط دارد. پژوهشی در سال ۲۰۱۲ توسط لیفورد شاو^۳

1. Sheuya
2. Kasarda
3. Cliford shaw

صورت گرفته که جرایم شهری را تحت تأثیر فضای مناطق خاص شهری می‌داند. وی با اخذ آمار و اطلاعات مناطق خاص شهر از دادگاه و پلیس به مناطقی رسید که ویژگی‌های حاشیه‌نشینی داشتند و به "گتو معروف‌اند، یافته‌های اصلی پژوهش عبارتنداز" (۱) به طور کلی بزهکاران مناطق حاشیه از حیث ضربی هوشی و شخصیتی با بزهکاران مناطق دیگر، تفاوت معناداری ندارند. (۲) در مناطق حاشیه‌ای، سنت‌های عرفی، نهادهای محله‌ای و افکار عمومی که از طریق آن‌ها محله‌ها، رفتار افراد را کنترل می‌کنند، به طور عمده از هم فروپاشی شده‌اند. (۳) مناطق حاشیه‌ای، فرصت‌های متعددی را برای فعالیت مجرمان از جمله خرد و فروش مواد مخدر، اموال مسروقه، مشروبات الکلی، اعمال خرابکارانه و متاجوزانه و غیره در اختیار مجرمان قرار می‌دهند. (۴) فعالیت‌های بزهکارانه در این مناطق از همان سنین کودکی به عنوان بخشی از بازی‌ها شروع می‌شوند. حیدری نوشهر، و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان "بررسی عوامل موثر بر حاشیه‌نشینی و بازتاب‌های آن در شهر یزد" با روشنی استنادی - تحلیلی علل شکل‌گیری حاشیه‌نشینی در ارتباط با شاخص‌های آموزشی و ... را مورد بررسی قرار داده و مشخص گردید رابطه معناداری بین حاشیه‌نشینی و توزیع ناعادلانه خدمات وجود دارد. امیری و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله‌ای با عنوان "مطالعه آسیب‌های اجتماعی ناشی از حاشیه‌نشینی در منطقه ۱۹ شهرداری تهران از دیدگاه مدیران شهری"، با روشنی استنادی و پیمایشی مورد تحلیل قرار داده که مشخص گردید خاستگاه آسیب‌های اجتماعی مسائل خانوادگی و اقتصادی هستند و بیکاری، اعتیاد و تکدیگری را به عنوان مهم‌ترین آسیب‌ها معرفی می‌نمایند. بختیاری و همکاران (۱۳۹۲)، در تحقیقی با عنوان "بررسی تأثیر حاشیه‌نشینی بر جرایم اجتماعی (مطالعه موردنی: شهرستان مشهد)", با روشنی توصیفی - پیمایشی به این نتیجه رسیدند که ۶۳ درصد از مجرمان در مناطق حاشیه شهر ساکن بوده‌اند (مناطق پایین، متوسط و بالای شهر هر کدام ۹۸ درصد محل سکونت مجرمان بوده است). کیخا و مرادی سیاسی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان "واکاوی وقوع جرایم اجتماعی، از نظر حاشیه‌نشینی و نظریه شکاف دانش"، با روشنی کاربردی - پژوهشی به بررسی جرایم در سیستان بلوچستان پرداخته، نتایج حاکی از آن است که پیچیدگی مؤلفه‌های محیط اجتماعی حاشیه شهرها و تهدیدهای متعدد آن از یک سو مسئله شکاف دانش و فقر آگاهی‌های اجتماعی ساکنان آن از سوی دیگر، هر کدام به نوعه خود می‌تواند بستر ساز مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی عدیدهای در جامعه باشد. و نهایتاً رضابی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیقی به ارزیابی و تحلیل ابعاد اجتماعی حاشیه‌نشینی در کلان شهرها محلات شیراز با روشنی توصیفی و تحلیلی می‌پردازند، نتایج تحقیق بیانگر آن است که بین تعادل اجتماعی، امنیت اجتماعی و گسترش حاشیه‌نشینی رابطه معکوسی وجود دارد. هر چه میزان و تعداد حاشیه‌نشینان بیشتر باشد وضعیت اجتماعی نامتعادل تر خواهد بود. در زمینه حاشیه‌نشینی تحقیقات زیادی صورت پذیرفته اما در شهر کاشان پژوهشی با عنوان موضوع مذکور صورت نگرفته همچنین در تحقیقات گذشته کمتر از روش معادلات ساختاری استفاده شده که نشان‌دهنده نوآوری پژوهش حاضرمی باشد. این پژوهش با سایر پژوهش‌های مربوطه در نوع روش و استفاده از شاخص‌های متنوع برای تبیین جرم خیزی مناطق حاشیه نشین تفاوت دارد، همچنین محلات حاشیه نشین انتخاب شده دارای پراکندگی جغرافیایی بوده و در جهات مختلف شهر کاشان رشد کرده‌اند.

روش پژوهش

روش تحقیق حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی می‌باشد. گردآوری اطلاعات با استفاده از پژوهش میدانی و ابزار پرسش‌نامه و توزیع آن به صورت تصادفی در مناطق حاشیه‌نشین شهر کاشان صورت گرفته است. جامعه آماری این پژوهش مناطقی را تحت پژوهش قرار داده که جزء مناطق حاشیه‌نشین بوده و شامل خانوارهای واقع در محله‌های لتحر، پمپ رعیتی و گازرگاه، محله عرب‌ها و شهرک بیست دو بهمن می‌باشد که جمعیتی معادل ۹۵۰۰ نفر را در بردارد. حجم نمونه با استفاده از نرم افزار Sample Power با سطح اطمینان ۹۵ درصد و خطای احتمالی ۵ درصد ۱۶۰ نفر (خانوار) محاسبه شد. روش نمونه گیری به روش تصادفی ساده بر حسب جمعیت هر محله تعداد نمونه توزیع شده است (جدول ۱).

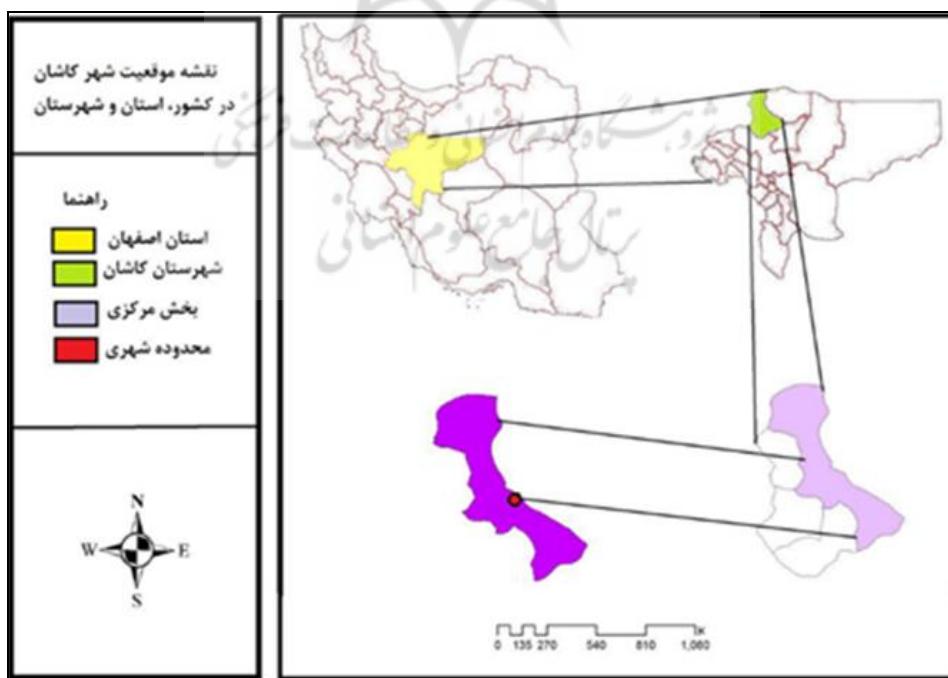
جدول ۱. جمعیت و توزیع نمونه آماری در محلات مورد مطالعه

نام محله	مجموع	حجم نمونه
گازرگاه	۱۵۰۰	۲۵
پمب ریتی	۱۵۰۰	۲۵
لحر	۲۰۰۰	۳۴
عرب ها	۲۰۰۰	۳۴
شهرک ۲۲ بهمن	۲۵۰۰	۴۲
مجموع	۹۵۰۰	۱۶۰

برای تجزیه و تحلیل توصیفی و استنباطی داده‌ها از آزمون آماری T-Test در نرم‌افزار SPSS و جهت تبیین و مدل‌سازی اثرات نیز از مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) در نرم‌افزار AMOS استفاده گردید. برای سنجش پایایی ابزار پژوهش از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. متغیرهای مورد مطالعه در پژوهش عبارت‌اند از بیکاری، بی‌سوادی، عدم نظارت خانواده‌ها، اعتیاد و عدم احساس تعلق بوده که میزان آلفای محاسبه شده به مقدار $.873 / .873$ نمایانگر مطلوبیت پایایی پرسشنامه می‌باشد. روایی ظاهری و محتوایی ابزار پرسشنامه توسط متخصصان و کارشناسان این امر از جمله اساتید دانشگاه مورد تأیید قرار گرفت و اطمینان حاصل شد که گوییه‌های پرسشنامه همه ابعاد و مؤلفه‌هایی موضوع پژوهش را انعکاس می‌دهند.

قسمت جغرافیایی پژوهش

شهرستان کاشان بین طول جغرافیایی 50° درجه و 56° درجه و عرض جغرافیایی 33° درجه و 30° دقیقه تا 34° درجه و 26° دقیقه قرار دارد. وسعت شهر 340.8 کیلومترمربع می‌باشد. بررسی‌ها نشان می‌دهد شهرستان کاشان با برخورداری از 30.2637 نفر جمعیت، حدود $6/6$ جمعیت استان اصفهان را در اختیار دارد. (Kiani, 2017: 32) این استان به تبع گسترش شتابان شهرنشینی با پدیده حاشیه‌نشینی در محله‌های بافت قدیمی و مناطق پیرامونی مواجه شده است، عواملی چون بیکاری، فقر، نداشتن مسکن استاندارد، قرار گرفتن در انزواه اجتماعی و گسترش آسیب‌های شهری در این شهر موجب بر هم ریختن تعادل و توازن فرهنگی و گسترش بزهکاری، تعارض، فقر و ناهمگونی اجتماعی - فرهنگی و نظایر این‌ها گشته‌اند.

شکل ۱. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها و بحث یافته‌های توصیفی

در این پژوهش تعداد شرکت‌کنندگان جامعه آماری ۱۶۰ نفر بودند که ۱۲۱ نفر مرد و ۳۹ نفر زن بودند، میانگین سنی افراد شرکت کننده در این تحقیق ۳۰ سال می‌باشد، همچنین برحسب اظهارنظر داوطلبان شرکت کننده در این تحقیق ۷۹/۹ درصد خانوارها دارای مسکن ملکی ۱۹/۵ درصد دارای مسکن اجاره‌ای ۶ دهم درصد هم گزینه تصرفی و رهنی را اعلام کرده بودند و میزان تحصیلات داوطلبین تحقیق مورد نظر ۱۷/۵ درصد دارای تحصیلات ابتدایی، ۲۹/۹ درصد راهنمایی، ۴۰/۷ درصد دیپلم، ۸/۷ درصد فوق‌دیپلم، ۳ درصد دارای تحصیلات لیسانس بودند.

یافته‌های تحلیلی

در این بخش به تحلیل یافته‌ها و همچنین پاسخ به فرضیه‌های پژوهش درزمینه عوامل اجتماعی جرم در مناطق حاشیه‌نشین با استفاده از آزمون‌های آماری و مدل‌سازی معادلات ساختاری پرداخته شده است. فرضیه اول نقش بیکاری در افزایش جرایم در مناطق حاشیه‌نشین را مورد ارزیابی قرار داده است به منظور سنجش معناداری اثرات اجتماعی جرم ناشی از بیکاری در مناطق حاشیه‌نشین از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردید. از آنجا که نماگرهای هر عامل با طیف لیکرت سنجیده شده‌اند، عدد ۳ به عنوان حد متوسط در نظر گرفته شد و داده‌ها در هریک از نماگرهای با این عدد سنجیده شده‌اند. در آزمون T تک نمونه‌ای فرض H0 حاکی از برابری با عدد سه (حد متوسط) و فرض H1 حاکی از عدم برابری با حد متوسط است؛ بنابراین درصورتی که نماگری معنی‌دار گردد باید از مقادیر حد بالا و حد پایین استفاده کرد که به‌این ترتیب که ۱) هرگاه حد بالا و پایین مثبت باشد، میانگین از مقدار مشاهده شده بزرگ‌تر است ۲) هرگاه حد بالا و پایین منفی باشد، میانگین از مقدار مشاهده شده کوچک‌تر است.

چنانچه مشهود است تمام شاخص‌های اجتماعی بر وقوع جرم در مناطق حاشیه‌نشین تأثیر داشته و سبب افزایش جرایم گوناگون در محلات حاشیه‌نشین شده. یافته‌های حاصل از آزمون T جدول (۲) نشان می‌دهد که حاشیه‌نشینی بر روی جرایم اجتماعی اثرات مثبتی داشته است، مقدار آماره T برای هر کدام از متغیرها بیانگر این است که ساکنین مناطق ذکر شده، نقش شاخص بیکاری بر روی جرایم مختلف را بسیار اثرگذار ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۲. آزمون T نمونه‌ای برای تحلیل و ارزیابی متغیرهای بیکاری در وقوع جرایم

فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	متغیر بیکاری
حد بالا	حد پایین					
۲/۶۷۰۳	۳/۲۲۳۴	۳/۴۹۶۸	۰/۰۰۰	۱۵۸	۳۹/۸۱۹	نقش بیکاری در درگیری
۲/۹۲۴۴	۳/۵۴۷۳	۳/۷۲۵۸	۰/۰۰۰	۱۵۸	۳۹/۱۳۷	نقش بیکاری در مزاحمت
۴/۰۲۵۱	۳/۷۳۵۹	۳/۸۸۰۵	۰/۰۰۰	۱۵۸	۵۲/۹۸۹	نقش طلاق در جرم
۲/۸۹۴۰	۳/۵۹۰۳	۳/۷۴۲۱	۰/۰۰۰	۱۵۸	۴۸/۶۸۴	کمیود امکانات آموزشی و جرم
۲/۶۳۲۱	۳/۳۱۱۳	۳/۴۷۱۷	۰/۰۰۰	۱۵۸	۴۲/۷۵۷	ورود مهاجرین تازهوارد و جرم
۳/۷۷۸۰	۳/۴۷۹۹	۳/۶۲۸۹	۰/۰۰۰	۱۵۸	۴۸/۰۸۱	به رسمیت نشناختن حقوق شهر و روندی

نتایج حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای به منظور سنجش متغیرهای بی‌سودای عوامل اجتماعی جرم در جدول (۳) ارائه شده است. چنانچه مشهود است عوامل اجتماعی جرم ناشی از متغیر بی‌سودای اثرات زیادی بر روی جرم از خود بر جایی گذاشته و با توجه به بالاتر بودن میانگین از حد متوسط نماگرهای تراکم جمعیت، کمیود مراکز انتظامی، ترک تحصیل، بی‌سودای، و احساس بیگانگی به صورت کلی زمینه‌ساز وقوع جرایم مختلف در مناطق فقیرنشین شهر کاشان می‌باشند.

جدول ۳. آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل متغیرهای بی‌سادی در وقوع جرایم

فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	متغیر بی‌سادی
حد بالا	حد پایین					
۳/۵۵۸۳	۳/۲۴۶۸	۳/۴۰۲۵	.۰۰۰	۱۵۸	۴۳/۱۴۵	تراکم جمعیت و جرم
۳/۷۶۲۶	۳/۴۶۹۱	۳/۶۱۶۳	.۰۰۰	۱۵۸	۴۸/۵۱۳	کمبود مراکز انتظامی و جرم
۳/۸۶۵۵	۳/۵۴۳۳	۳/۷۰۴۴	.۰۰۰	۱۵۸	۴۵/۴۲۰	رابطه ترک تحصیل و جرم
۳/۹۰۱۹	۳/۵۸۲۳	۳/۷۴۲۱	.۰۰۰	۱۵۸	۴۶/۲۵۵	رابطه بی‌سادی و جرم
۳/۵۴۶۵	۳/۲۳۳۴	۳/۳۸۹۹	.۰۰۰	۱۵۸	۴۲/۷۶۹	رابطه احساس بیگانگی و جرم

نتایج حاصل از جدول (۴) آزمون T تک نمونه‌ای به منظور سنجش متغیرهای عدم احساس تعلق و نقش آن‌ها در وقوع جرایم نشان می‌دهد. چنانچه مشهود است تمامی زیرمجموعه‌های این متغیر از جمله ناکامی، تبعیض، عدم شناسایی مجرمین و عدم احساس تعلق اثرات اجتماعی خود را بر روی جرایم به جا گذاشته و اثر معناداری را بر وقوع جرایم اجتماعی در مناطق حاشیه‌نشین نشان می‌دهد.

جدول ۴. آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل متغیرهای عدم احساس تعلق در وقوع جرایم

فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	متغیر عدم احساس تعلق
حد بالا	حد پایین					
۳/۹۳۵۰	۳/۶۶۲۵	۳/۷۹۸۷	.۰۰۰	۱۵۸	۵۵/۰۶۵	رابطه ناکامی در زندگی و جرم
۴/۰۳۱۴	۳/۷۵۴۸	۳/۸۹۳۰	.۰۰۰	۱۵۸	۵۵/۵۹۶	رابطه تبعیض و جرم
۴/۰۵۰۱	۳/۷۸۶۴	۳/۹۱۸۲	.۰۰۰	۱۵۸	۵۸/۶۹۹	عدم شناسایی مجرمین و جرم
۳/۶۴۰۸	۳/۳۲۷۸	۳/۴۸۴۲	.۰۰۰	۱۵۸	۴۳/۹۷۵	عدم احساس تعلق و جرم

نتایج حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای به منظور سنجش متغیرهای اعتیاد و نقش آن بر روی وقوع جرایم در محلات حاشیه‌نشین در جدول (۵) ارائه شده است. چنانچه مشهود است اعتیاد اثرات اجتماعی زیادی بر روی جرم در مناطق حاشیه‌نشین دارد. نتایج جدول بیانگر این است که اعتیاد، سرقت، کودکان خیابانی و عدم توجه سازمان‌های مربوطه همگی بر روی جرم اثر معناداری دارد.

جدول ۵. نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل متغیرهای اعتیاد در وقوع جرایم

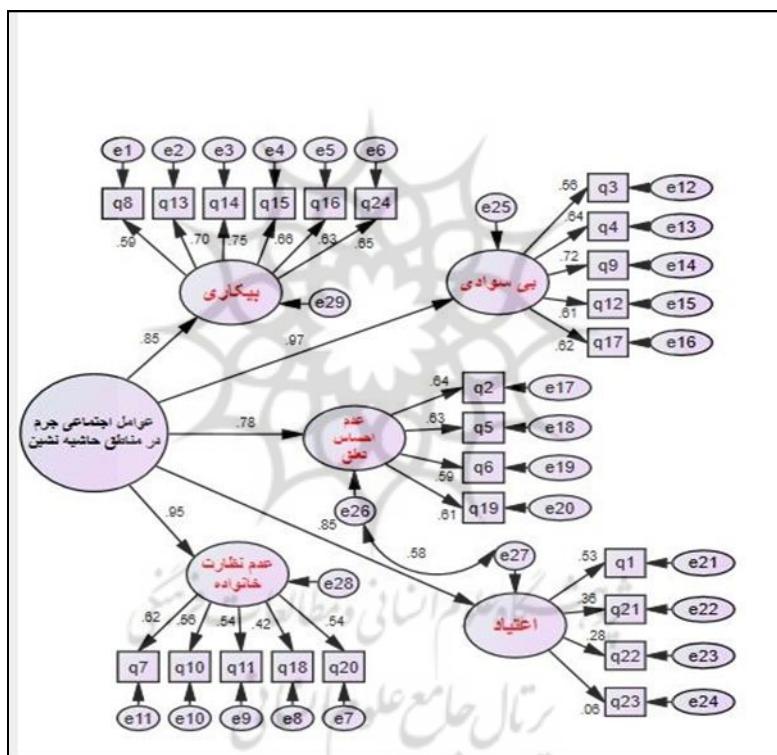
فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره T	متغیر اعتیاد
حد بالا	حد پایین					
۳/۷۱۰۶	۳/۳۷۱۲	۳/۵۴۰۸	.۰۰۰	۱۵۸	۴۱/۲۰۸	رابطه بیکاری و سرقت
۴/۲۲۲۲	۳/۹۰۳۶	۴/۰۶۲۸	.۰۰۰	۱۵۸	۵۰/۳۸۲	نقش اعتیاد در جرم
۳/۲۶۴۹	۲/۸۸۶۰	۳/۰۷۵۴	.۰۰۰	۱۵۸	۳۲/۰۶۶	وجود کودکان خیابانی و جرم
۴/۰۱۴۲	۳/۲۰۵۹	۳/۶۱۰۰	.۰۰۰	۱۵۸	۱۷/۶۴۳	عدم توجه سازمان‌های ذی‌ربط و جرم

در جدول (۶) با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به ارزیابی متغیر عدم نظارت خانواده و نقش آن بر روی جرایم اجتماعی در شهر کاشان پرداخته است. نتایج بررسی شده حاکی از وجود ارتباط بین جرم و متغیرهای عدم نظارت خانواده، دوستی‌های کاذب، سختگیری والدین، پایگاه اجتماعی خانواده، نداشتن امید به آینده، و عدم حضور پلیس در سطح مناطق موردمطالعه است. درمجموع می‌توان گفت یافته‌های حاصل از آزمون T در تمامی جداول نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری ۰/۰۰۰ و مقایسه آن با خطای مجاز ۵ درصد با اطمینان ۹۵ درصد فرض H_0 رد می‌شود. به عبارت دیگر تمامی متغیرهای موربدبخت و زیرمجموعه‌های آن‌ها بر وقوع جرایم در مناطق حاشیه‌نشین شهر کاشان اثرگذارند.

جدول ۶. نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل متغیرهای عدم نظارت خانواده در وقوع جرایم

فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	T آماره	متغیر عدم نظارت خانواده
حد بالا	حد پایین					
۴/۱۹۲۲	۳/۹۰۸۵	۴/۰۵۰۳	.۰۰۰	۱۵۸	۵۶/۳۹۲	دوستی‌های کاذب و جرم
۳/۴۵۵۷	۳/۱۳۵۵	۳/۰۹۵۶	.۰۰۰	۱۵۸	۴۰/۶۵۲	سخت‌گیری والدین و جرم
۳/۸۹۲۹	۳/۵۹۱۳	۳/۷۴۲۱	.۰۰۰	۱۵۸	۴۹/۰۱۶	پایگاه اجتماعی خانواده و جرم
۳/۹۸۵۶	۳/۶۹۹۰	۳/۸۴۲۷	.۰۰۰	۱۵۸	۵۲/۸۰۰	نداشتن امید به آینده و جرم
۳/۹۴۳۱	۳/۶۴۱۸	۳/۷۹۲۴	.۰۰۰	۱۵۸	۷۲۲/۴۹	عدم حضور پلیس و جرم

در این قسمت برای تشخیص مهمترین متغیرهای اثرگذار بر وقوع جرایم در مناطق حاشیه نشین در منطقه از مدل سازی معادلات ساختاری استفاده گردید. هدف از انجام این کار شناسایی مهمترین و اثرگذارترین متغیر در ارزیابی وضعیت جرایم از دیدگاه ساکنان این محلات است؛ بنابراین با توجه به مبانی تئوریکی تحقیق مدل عاملی مرتبه دوم بر مبنای متغیر اجتماعی، تنظیم گردید.

شکل ۲. مدل ساختاری اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر وقوع جرایم اجتماعی

یافته‌های حاصل از مدل مفهومی تحقیق نشان می‌دهد که از بین شاخص‌های اثرگذار بر وقوع جرایم اجتماعی در مناطق حاشیه نشین کدام شاخص دارای اهمیت بیشتری بوده و اثرات بارزتری نسبت به بقیه پارامترهای ذکر شده دارا بوده است مدل ساختاری پژوهش از ۲۴ متغیر آشکار و ۶ متغیر پنهان تشکیل شده است. یافته‌های مدل عاملی مرتبه دوم نشان می‌دهد که عامل بی‌سوادی بیشترین بار عاملی را با وزن ۹۷/۰ به خود اختصاص داده است و بیشتر از سایر عوامل بر وقوع جرم اثرگذار بوده است. پس از عامل بی‌سوادی عدم نظارت خانواده قرار دارد که با بار عاملی ۹۵/۰ در رتبه دوم قرار گرفته است. عامل‌های بیکاری و اعتیاد نیز به صورت مشترک با بارهای عاملی ۸۵/۰ و ۸۵/۰ در رتبه‌های سوم و چهارم قرار گرفته‌اند، و عامل عدم احساس تعلق خاطر با بار عاملی ۷۸/۰ در رتبه پنجم قرار دارد بنابراین می‌توان گفت که در میان عوامل چندگانه جرم در مناطق حاشیه نشین عامل بی‌سوادی بیش از همه عوامل بر وقوع جرم اثرگذار بوده است بالاتر بودن بار عاملی شاخص بی‌سوادی نشانگر تایید فرضیه تحقیق هست همچنین در این پژوهش مشخص گردید در بین متغیرهای بیکاری عامل طلاق و از هم گسستگی خانواده با بار عاملی ۷۵/۰

بیشترین وزن رگرسیونی را به خود اختصاص داده است، در بین متغیرهای بی‌سودایی عامل ترک تحصیل با بار عاملی ۰/۷۲ بیشترین وزن رگرسیونی را به خود اختصاص داده است، در بین متغیرهای عدم احساس تعلق ناکامی بار عاملی ۰/۶۴ بیشترین وزن رگرسیونی را به خود اختصاص داده است، در بین متغیرهای اعتیاد عامل سرفت با بار عاملی ۰/۵۳ بیشترین وزن رگرسیونی را به خود اختصاص داده است، و درنهایت از میان متغیرهای عدم نظارت خانواده عامل دوستی‌های کاذب و ناباب با بار عاملی ۰/۵۳ بیشترین مقدار رگرسیونی را به خود اختصاص داده است. در جدول (۷) متغیرهای مورد استفاده در مدل‌سازی ساختاری معرفی شده‌اند.

جدول ۷. معرفی متغیرهای مربوط به مدل مفهومی پژوهش

شناخت	عامل	کد
بیکاری	رابطه بیکاری در ایجاد درگیری و ضرب جرم	S1
	رابطه بیکاری و مزاحمت برای بانوان	S2
	رابطه از هم گستنگی خانواده، طلاق با جرم	S3
	رابطه کمبود خدمات آموزشی و جرم	S4
	مهاجرین فاقد فرهنگ شهری با جرم	S5
	به رسمیت نشناختن حقوق شهروندی با جرم	S6
بی‌سودایی	رابطه تراکم زیاد جمعیت در محله با جرم	S7
	رابطه کمبود پاسگاه انتظامی در مناطق حاشیه‌نشین با جرم	S8
	رابطه ترک تحصیل با جرم	S9
	رابطه بی‌سودایی و کم‌سودایی در جرم	S10
	رابطه احساس بیکاری مردم حاشیه‌نشین با جرم	S11
عدم احساس تعلق خاطر	رابطه ناکامی و کمبود عواطف خانوادگی با جرم	S12
	رابطه تبعیض از سوی مسئولان با جرم مردم مناطق حاشیه‌نشین	S13
	رابطه عدم شناسایی مجرمین با جرم در مناطق حاشیه‌نشین	S14
	رابطه عدم احساس تعلق خاطر به محله با جرم	S15
اعتیاد	رابطه بیکاری با جرم سرفت در مناطق حاشیه‌نشین	S16
	رابطه اعتیاد در محلات حاشیه‌نشین و جرم	S17
	رابطه کودکان خیابانی و بی‌سپرست مناطق حاشیه‌نشین با جرم	S18
	رابطه عدم توجه سازمان‌های ذنی‌ربط (تأمین اجتماعی، بهزیستی) با جرم	S19
عدم نظارت خانواده	رابطه دوستی‌های کاذب و ناباب با جرم	S20
	رابطه سخت‌گیری و کنترل والدین با جرم	S21
	رابطه پایگاه اجتماعی خانواده با جرم	S22
	رابطه نداشتن امید به آینده حاشیه‌نشینان با جرم	S23
	رابطه عدم توجه به حقوق شهروندی با جرم	S24

در جدول (۸) مقادیر غیراستاندارد خطای معیار، نسبت بحرانی و سطح تحت پوشش (مقدار P) نشان داده شده است. نتایج جدول حاکی از آن است که کلیه پارامترهای لامدا دارای تفاوت معناداری با مقادیر صفر می‌باشند. (مقدار P) در کلیه روابط فوق کمتر از ۰/۵ است که نشان می‌دهد کلیه روابط موجود در مدل موردهای داده‌های تجربی قرار گرفته‌اند.

جدول ۸. رگرسیون وزنی مدل پیش فرض

P	C.R	S.E	ESTIMATE	گویه
***	۵/۱۲۹	۰/۲۱۳	۱/۰۹۳	حاشیه نشینی ---> تراکم جمعیت با جرم
***	۴/۷۱۵	۰/۲۱۰	۰/۹۹۱	حاشیه نشینی ---> تبعیض و جرم
***	۵/۰۹۰	۰/۱۷۱	۰/۸۷۰	حاشیه نشینی ---> کمبود پاسگاه انتظامی و جرم
***	۵/۷۷۵	۰/۱۸۸	۱/۰۸۷	حاشیه نشینی ---> ناکامی در زندگی و جرم
***			۱/۰۰۰	حاشیه نشینی ---> عدم شناسایی مجرمین و جرم
***			۱/۰۰۰	اجتماعی ---> درگیری
***	۸/۴۱۲	۰/۱۵۷	۱/۳۱۷	اجتماعی ---> مزاحمت برای بانوان
***	۹/۰۳۲	۰/۱۲۰	۱/۰۸۳	اجتماعی ---> رابطه طلاق و جرم
***	۷/۹۴۶	۰/۱۲۶	۱/۰۰۵	اجتماعی ---> کمبود خدمات آموزشی و جرم
***	۷/۵۵۳	۰/۱۳۴	۱/۰۱۲	اجتماعی ---> مهاجرین فاقد فرهنگ شهری
***			۱/۰۰۰	اجتماعی ---> عدم توجه به حقوق شهروندی و جرم
***			۱/۰۰۰	اجتماعی ---> عدم نظارت پلیس
***	۴/۲۷۹	۰/۱۷۲	۰/۷۵۳	اجتماعی ---> نداشتن امید به آینده
***	۵/۱۴۱	۰/۱۹۲	۰/۹۸۸	اجتماعی ---> پایگاه اجتماعی خانواده جرم
***	۵/۳۱۱	۰/۲۰۷	۱/۱۰۰	اجتماعی ---> کترول و سخت گیری والدین و جرم
***	۵/۶۴۱	۰/۱۹۰	۱/۰۷۱	اجتماعی ---> دوستی های کاذب و جرم
***			۱/۰۰۰	اجتماعی ---> تراکم جمعیت و جرم
***	۶/۰۷۹	۰/۱۷۷	۱/۰۷۸	اجتماعی ---> کمبود پاسگاه انتظامی و جرم
***	۶/۵۳۰	۰/۲۰۳	۱/۳۲۴	اجتماعی ---> رابطه ترک تحصیل و جرم
***	۵/۸۷۲	۰/۱۸۹	۱/۱۱۰	اجتماعی ---> رابطه بی سوادی با جرم
***	۵/۹۴۱	۰/۱۸۶	۱/۱۰۷	اجتماعی ---> احساس بیگانگی و جرم
***			۱/۰۰۰	اجتماعی ---> رابطه ناکامی در زندگی با جرم
***	۶/۴۵۳	۰/۱۵۷	۱/۰۱۱	اجتماعی ---> رابطه تبعیض و جرم
***	۶/۱۳۳	۰/۱۴۷	۰/۹۰۴	اجتماعی ---> عدم شناسایی مجرمین و جرم
***	۶/۲۸۸	۰/۱۷۶	۱/۱۰۷	اجتماعی ---> عدم احساس تعلق با جرم
***			۱/۰۰۰	اجتماعی ---> جرم سرق
***	۴/۲۵۶	۰/۱۵۰	۰/۶۳۹	اجتماعی ---> جرم اعتیاد
***	۳/۴۰۵	۰/۱۷۲	۰/۰۸۷	اجتماعی ---> کودکان خیالانی و جرم
۰/۴۵۵	۰/۷۴۷	۰/۳۴۸	۰/۲۶۰	اجتماعی ---> عدم توجه سازمان های ذی ربط و جرم

پس از بررسی معنی داری پارامترها با مقدار صفر به ارزیابی مدل نهایی پژوهش توسط شاخص برازش پرداخته می شود. در جدول (۹) شاخص های اصلی برازش مدل نشان می دهد که داده های پژوهش به خوبی توانسته اند مدل مفهومی پژوهش را نمایندگی کنند.

جدول ۹. رگرسیون وزنی مدل پیش فرض شاخص های اجتماعی

نمایشگر	شاخص		نام شاخص
	آمار	تعریف	
۱۴۹۱/۱۷۷	۴۷۱/۵۸۹	CMIN	خی دو کا اسکوپر
۲۷۶	۰/۰۰۰	DF	درجه آزادی
۰/۰۰۰		Probability Level	سطح معنی داری
۵/۴۰۳	۱/۹۰۹	CMIN/DF	خی دو بهنجار
۰/۲۸۷	۰/۷۹۵	GFI	شاخص نیکویی برازش
۰/۳۰۳	۶۵۵	PGFI	شاخص برازش مقصد
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	CFI	شاخص برازش تطبیقی
۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	PRATIO	شاخص نسبت اقتصاد
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	PNFI	شاخص برازش مقصد هنجار شده
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	PCFI	شاخص برازش تطبیقی مقصد
۰/۱۶۷	۰/۰۷۶	RMSEA	ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد

نتیجه‌گیری

حاشیه‌نشینی از چالش مهم شهرنشینی در عصر حاضر است. اما این معضل در کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه روزبه روز در حال گسترش است. ولی ویژگی مشترک و مشخصه ساکنان این مناطق، اغلب افراد مهاجر کم‌درآمد و فقیری هستند که آنان فقر خود را به شهر آورده و با پس‌زده شدن از محیط شهر به تدریج در حاشیه شهر و سکونتگاه‌های نامتعارف آن کشانده‌اند. از یکسو کمبود امکانات زندگی و مراکز آموزشی و ...، از سوی دیگر وجود مشاغل غیررسمی، شیوع بیماری‌ها، جرم و جنایت، اعتیاد، سرقت، بیکاری، و جدایی گزینی از شرایط متعارف شهری، از بارزترین ویژگی‌های این مناطق است. امروزه عوامل و عناصر مختلفی در بروز آسیب‌های اجتماعی و جرایم در شهرها اثرگذارند، از جمله این عوامل می‌توان به تضادهای فرهنگی و اجتماعی، تراکم بیش از حد جمعیت، تنوع قومی نژادی و تضادهای فرهنگی، بیکاری، فقر اقتصادی خانواده و رواج مشاغل نامتعارف اشاره کرد که حاشیه‌نشینی و اسکان غیررسمی در افزایش و تشدید جرایم اجتماعی سهم بسزایی دارد. نتایج حاصل از آزمون T نشانگر معنی‌دار بودن اثرات اجتماعی، با وقوع جرم در مناطق حاشیه‌نشین می‌باشد. تحلیل یافته‌های منتج از مدل‌سازی معادلات ساختاری بیانگر این است که از بین شاخص‌های مورد سنجش شاخص بی‌سودایی و کم‌سودایی بیشترین بار عملی را با وزن رگرسیونی (۰/۹۷) در وقوع جرایم به خود اختصاص داده است. پس از آن پایگاه خانوادگی با وزن رگرسیونی (۰/۹۵) در رتبه دوم قرار دارد و دو متغیر بیکاری و اعتیاد به صورت مشترک با وزن رگرسیونی (۰/۸۵) در جایگاه سوم و چهارم قرار دارد و نهایتاً عامل عدم احساس تعلق خاطر با وزن رگرسیونی (۰/۷۸) در رتبه پنجم قرار دارد و پس از تحلیل جزئی تر شاخص‌های مذکور از هم گستینگی خانواده، ترک تحصیل، ناکامی و کمبود عواطف خانوادگی، دوستان ناباب و سرقت بیشترین عامل جرم در مناطق چهارگانه حاشیه‌نشین شهر کاشان تشخیص داده شد. پژوهش حاضر با پژوهش ربانی و همکاران (۱۳۸۸) که به بررسی عوامل موثر بر شکل‌گیری مسئله حاشیه‌نشینی و پیامدهای اجتماعی آن در شهر اهواز پرداخته جهت یکسانی دارد. همچنین محمدی و زارع (۱۳۹۵) در مقاله‌ای به بررسی امنیت اجتماعی در مناطق حاشیه‌نشین شهری پرداختنکه نشان دادند مناطق حاشیه با مضلات گوناگونی از قبیل سرقت، مسکن نامناسب، بی‌بندوباری جنسی و توزیع و مصرف مواد مخدر و... روپرتو هستند. این امر موجب شده که امنیت اجتماعی در این مناطق کاهش یابد و شهروندان احساس نالمی داشته باشند. که با تحقیق موردنظر همخوانی دارد. شریعتی منش در سال (۱۳۹۵) به بررسی حاشیه‌نشینی بر امنیت شهروندان شهر جهرم پرداخته که نشان داد نداشتن شغل رسمی، درآمد ناکافی، رواج اعتیاد، نابرابری اقتصادی و در دسترس بودن مواد مخدر بر امنیت اجتماعی اثرگذار است که با تحقیق مذکور هم پوشانی دارد، مبارکی و صمدی (۱۳۹۰) به بررسی عوامل موثر بر شکل‌گیری حاشیه‌نشینی در شهر ارومیه پرداخته‌اند که مشخص کرده‌اند عوامل جرم و جنایت در این منطقه ناشی از بیکاری، درآمد کم، پایین بودن اجاره مسکن، و ساخت و سازهای غیرمجاز است که با فرضیات این پژوهش همخوانی دارد. همچنین نتایج پژوهش در مقایسه با نظریه‌ها بیش از همه با نظریه محرومیت نسبی و نظریه فشار تشابه دارد. چرا که در پایان پیشنهادها زیر برای کاهش جرم در مناطق حاشیه‌نشین مورد مطالعه ارائه می‌شود:

- باز توزیع متعادل امکانات فرهنگی، اقتصادی، بهداشتی در مناطق حاشیه‌نشین بخصوص در محله‌های عرب‌ها و گازرگاه.
- در مدل ساختاری پژوهش عامل بی‌سودایی بیشترین اثر را در افزایش جرم دارد، بنابراین تقویت زیرساخت‌های آموزشی و جلوگیری از ترک تحصیل دانش آموزان در مناطق حاشیه‌نشین اهمیت بیشتری داده شود.
- برای نظارت بیشتر خانواده‌ها بر فرزندان خود در مناطق حاشیه‌نشین بخصوص در محله عرب‌ها و گازرگاه فرهنگ سازی و آموزش و اطلاع رسانی جهت ارتقاء رفتار خانواده‌ها و نظارت بیشتر آن‌ها بر رفتار فرزندان خود.
- با توجه به آن که نتایج پژوهش حاکی از آن بود که بیکاری اثر زیادی بر جرم خیزی دارد بنابرین ارائه تسهیلات خرد اشتغال برای ساکنین محدوده‌های حاشیه‌نشین.

References

- Agnew, R. (1992). Foundation for a General Strain Theory of Crime and Delinquency. *Criminology*, 30(1), 47-87.
- Amiri, M., Pour Mousavi, S. M., & Sadeghi, M. (2014). Study of Social Damage Caused by Marginalization in Tehran Municipality Region 19 from the Viewpoint of Urban Managers. *Quarterly Journal of Economics and Urban Management*, 2(5), 119-137. (In Persian)

- Bakhtiari, T., Hashemi H., & Sayedi, S. A. (2013). The Effect of Marginalization on Social Crimes (Case Study of Mashhad). *Journal of Social Security Studies*, 5(2), 139-165. (*In Persian*)
- Bane. R. & Rawal. (2002). A. slums. A case study of Anand city Indian cartographer. Available. at;
- Blau, J. R., & Belau, P.M. (1982). The Cost of Inequality: Metropolitan Structure and Violent Crime. *American Sociological Review*, 47(1), 114-129.
- Charles, A. (1971). *The language of cities*.equinox books.new York.
- Chowdhury, F.J., & A.T. M Nurul, Amin. (2006). Environmental assessment in slum improvement programs: Some evidence from a study on infrastructure projects in tow dhake slums.
- David, M.S. (1973). *The geography of social well- being*. macrawhill.london.
- Ger, T. R. (1998). *Why do People Rebel?* Ali Mareshzadeh, Tehran: Strategic Studies Research Institute.
- Gholami, R. Seyfi Shogari Gari, M. & Shahbazi, N.A. (2014). Social and economic factors of marginalization in Iran, A case study of Tehran metropolis, *Afzag security quarterly*, 5(20), 167-186. (*In Persian*)
- Hadipour, S. (2014). Reflections on Marginalization and Its Impact on Social Security. *Hamadan Disciplinary Knowledge Quarterly*, 1(2), 51-76. (*In Persian*)
- Hakmat Nia, H., & Afshani S.A. (2010). The marginalization and committing of social crimes in Yazd. *Quarterly Journal of Human Geographic Research*, 42(2), 157-166. (*In Persian*)
- Heidari Nowshahr, M. & Nazriyan, A. (2011). A Study on the Effective Factors of Indigenous and Its Reflections, Emphasizing on the Utilization of Urban Services (Case: Yazd City). *Geographical Survey of the Land. Scientific-Research*, 8(31), 31-50. (*In Persian*)
- Hollander, E. P., Raymond, G., & Hunt, Eds. (1999). Social Psychology. translation by Ahmad Rezvani, Tehran: Astan Quds Razavi.
- Imani Jajromi, H. (2002). Marginalized residents of the shrine, A look at the issue of informal housing in Mashhad, *Quarterly Journal of Urban Management*, 3(10), 44-51. (*In Persian*)
- Kamandari, M., Rezaie, M. R., Shah Karami, N., & Khosab, A. (2015). Investigating the Impact of Immigration on Urbanism and Security in Cities Case Study: Kerman City. *Journal of Law Enforcement*, Khorasan Razavi, 6(26), 95-110. (*In Persian*)
- Kargre, B., & Rahim, S. (2016). *City, Marginal and Security*, Geographic Organization of the Armed Forces of Tehran. (*In Persian*)
- Kasard, J. D., & Lindsay, G. (2011). *Aerotropolis: The Way Well Live Next*. Farrar, Straus and Giroux.
- Keykha, B., & Moradi Siaser, H. (2016). A Study of Social Crimes, From the Perspective of Marginalism and Knowledge Split. *Journal of Social Entrepreneurship*, 7(3). (*In Persian*)
- Kiani, Sulma, S., & Bashagh, M. R. (2017). Explaining the Effects of Rural Festivals from the Perspectives of Local Residents. *Journal of Tourism Management Studies*, 11(34), 65-92. (*In Persian*)
- Kiani, M. (2006). *Computer Application in Social Sciences*, Tehran: Payame Noor University Press. (*In Persian*)
- Messner, S.F. (1983). Regional Differences in the Economic Correlates of the Urban Homicide Rate: Some Evidence on the Importance of Cultural Context. *Criminology*, 21, 477-488.
- Mohseni Tabrizi, A., Shagipour, S., & Zangi, H. (2007). The role of law enforcement in preventing crimes in the marginalized regions of Bomin. *The Journal of Law Enforcement Studies*, 3(1). (*In Persian*)
- Momtaz, F. (2012). Social deviations (theories and views). Tehran: Public Joint Stock Company. (*In Persian*)
- Mozaffarizadeh, S. (2013). Thermynology, Tehran: Behina Publishing. (*In Persian*)
- Musavi Chashmi, M. (2007). A Study of Sociology of Crime: Practical Test of General Theory. *Iranian Journal of Sociology*, 8(2), 83-111. (*In Persian*)

- Naghdi, A. (2009) Sociological insight and informal settlements of cities, Scientific-specialized scientific meeting of the city of sociology, Tehran, Iran's Sociological Association, Feb. 12, 2009. (*In Persian*)
- Naghdi, A., & Sadegh, Z. (2013). Rural Military as a City Appendix, Jafar Abad.16. Kermanshah. *Quarterly Journal of Regional Planning*, 2(5), 65-81. (*In Persian*)
- Naini, H. (2009). Descriptive statistics for social sciences, Tehran: Sov. Publishing. (*In Persian*)
- RafiPour, F. (1999), Anomy or Social Disturbance in Tehran City, Soroush Publication. (*In Persian*)
- Rezaei, M., Bolaghi, R., Shamseldini, A., Fatemeh, P., & Mandri, S. (2017). Evaluation and Analysis of Marginal Plots in Metropolitan Metropolises Case Study: Farhang-e-Shahr neighborhoods of Shiraz. *Geographic Survey of the Land*, 13(52), 57-75. (*In Persian*)
- Sarafi, M. (2002). toward a theory for organizing informal settlements. *Journal of the urban Development and Organization Haft Shahr*, 1(8), 5-11. (*In Persian*)
- Shaw, C. R., & McKay, H. D. (2012). The social disorganization theory. Center for Spatially Integrated Social Science, Retrieved from. www.ssiss.org/classics/content/66.
- Sheuya, S.A. (2008). *Improving the Lives of People Living in Slums*. New York Academy of Science, No. 1136.
- Shokoei, H. (2010). *The social geography of cities*. Tehran: Central Jahad University Press. (*In Persian*)
- Williams, K. R. (1984). Economic Sources of Homicide: Resituating the Effects of Poverty and Inequality. *American Sociological Review*, 49, 283-289.
- Www. I boro. as uk /wedge/papers.
www.sci.org.ir.

How to cite this article:

Shaterian, M., Heidary Soreshjani, R. & Dowllatyarian, K. (2020). Modeling and impact of social dimensions of slum on crime (Case study: Kashan Slums). *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 15(1), 249-265.
http://jshsp.iurasht.ac.ir/article_672558.html

Modeling and Impact of Social Dimensions of Slum on Crime (Case Study: Kashan Slums)

Mohsen Shaterian

Professor, Geography and Urban Planning, University o Kashan, Kashan, Iran

Rasol Heidary Soreshjani

Assistance Professor, Geography and Urban Planning, University of Kashan, Kashan, Iran

Kamran Dowlatyarian

MS, Geography and Urban Planning, University of Kashan, Kashan, Iran

Received: 26 March 2018

Accepted: 26 May 2018

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Marginalization, end modern industrial civilization and one of the manifestations of rapid urbanization is sad (Bane, 2002: 73). The marginalization of the urban environment is typical that the number of households in the countryside, with inadequate housing, has created a unique population center or town. In the culture of the city and urbanization, suburbanization is used interchangeably with terms such as Slumdog (Shokoei, 2010: 15). An important feature of the twentieth century, the population density in urban areas, socio-economic segregation in the lap of cities, and the formation of social marginalization and the spread of urban pathologies (Kamandari, 2015: 105). Marginalization refers to a part of urban development without planning, control, and compliance with town planning regulations by the mass of people who often poor and low-income groups in urban and rural migrants are established. In marginalized communities born out of heterogeneous urban growth; Crime and delinquency rates due to the high density of population, poverty, and social as well as relief from the pressure of public opinion and official control, are estimated to be high. In fact, we found that a significant proportion of marginalization - of informal settlements - Bajrm and social damage there and in urban areas as urban Jrmzay islands, which are the main sources of crime and delinquency. (Mozaffarizadeh, 2015: 209) Pathology urban development, quality distribution of crime, disease, and civil unrest is discussed. Only in recent years that as pathology urban rapid urban population of the world has been addressed. (Abrams, 1871: 330). The escalating crisis in Western and Third world cities, ecologists have determined the research on several topics which include: poverty, crime, drug addiction, and social unrest. The study concluded that most social pathologies of poverty than other factors in the development and progression of social problems in cities becomes effective. Thus, in recognition of poverty in troubled urban areas, measures such as family income, men in unskilled labor, education, dilapidated, and unsanitary housing units used (Smith, 1973, 44). Marginalized areas in Kashan peculiar geographical distribution and in the surrounding area and spread to different cities. Most of these areas, low-income or no-income immigrants are the indicators of unemployment, illiteracy, lack of skills, social frustration, addiction, and lack of supervision and care of families of crime within cities. Despite these problems need to study the factors that influence crime shows. This study seeks to identify and analyze the situation of marginalized social crimes Kashan to achieve this important what the relationship between social crime and the causes of unemployment, illiteracy, drug addiction, lack of sense of belonging, and family problems there?

Methodology

The current study was a descriptive - research. Field research and data collection using questionnaires and distribute them randomly in Kashan have been excluded. The population of the research areas covered by the marginal areas, including households located in neighborhoods Lthr, pumps and Gazrgah Farmhouse, Arab neighborhoods and towns that have a population of 9,500 people in February twenty-two picks. A sample application using Sample Power with a 95% confidence level and 5% error 160 (family) were calculated. Sampling randomly distributed according to the population of each neighborhood samples. To analyze the data, descriptive and inferential statistical tests T-Test in SPSS software and to explain and model the effects of structural equation modeling (SEM) in AMOS software was used. Cronbach's alpha was used to measure the reliability of the test. The variables studied in this research are unemployment, illiteracy, lack of supervision families, addiction and lack a sense of belonging that the alpha is calculated on the amount 0.873 represents utility reliability.

Results and Discussion

In this section we analyze the data and responds to the assumptions of research on social factors of crime in marginalized areas by using statistical analysis and structural equation modeling is investigated. The first hypothesis of unemployment increased violence in marginalized areas is evaluated to measure meaningful social effects of mass unemployment in marginalized areas one-sample t-test was used. Since the indices of each factor were measured with the Likert scale, number 3 was considered as moderate, and data on each of the indices is measured with this number. In one sample T-test assuming equal H₀ indicates the number three (moderate) and H₁ assume that the inequality has been moderate; So if a significant indicator of the upper and lower limit values should be used 1. If the lower and upper limits manner that is positive, the observed value is greater than the average of the high and low level 2. When negative, the average value is smaller observed. As is clear all social indicators on crime in urban areas and increase the impact of various crimes have been marginalized communities. The results of tests T Table 2 shows that marginalization on social crimes' positive influence on the amount of statistics T for each of the variables indicates that residents of the areas mentioned, the role of unemployment on crime is very influential assessed. The results of the model indicate that the social factors that influence crime in urban areas, which indexes more important and more obvious effects than other parameters have been mentioned as the structural model study of 24 significant change and 6 hidden variables are made up of. The results show that the second-order factor model of illiteracy's highest load factor with 0.97 weight is allocated to the crime affected more than any other factor.

Conclusion

The marginalization of the major challenges of urbanization in this era. But the problem in underdeveloped and developing countries is growing day by day. However, a common feature and characteristic of the inhabitants of these regions, often low-income and poor immigrants who brought with them their poverty to the city rejected the city's environment, gradually unusual in the suburbs and settlements that have been brought. On the one hand the lack of life and educational centers and, on the other informal jobs, diseases, crime, drug addiction, theft, unemployment, and segregation of urban normal conditions, the highlights of these areas. Today, elements of various social hazards and crime in urban influences, including those factors are the contradictions of the social and cultural density of excessive population, diversity of ethnic, cultural differences, unemployment, poverty, family income and promote jobs unconventional noted that marginalization and social crime is of increasing informal settlements contributed. T-test results indicated significant social impact, is a crime in marginalized areas. The findings resulting from structural equation modeling analysis shows that the index of illiteracy and low educated observations with the highest load factor regression weights (0.97) is allocated in the crime. After the family base with regression weights (0.95) in second place and two variables are unemployment and addiction associated with regression weights (vary from 850) in third and fourth, and ultimately a lack of engagement with

regression weights (0.78) in fifth place, followed by a more detailed analysis of the indicators of the fragmentation of families, dropout, failure and lack of family feelings, bad friends and steal most of the crime in four suburbs of Kashan was diagnosed.

Keywords: Marginalization, Social crimes, Structural equation modeling, Kashan

